

DEFENSOR LEGIS NRO 3/2001

Pääkirjoitus – Ledare

KAPULANVAIHTO ON TAPAHTUNUT

(Stabwechsel im Anwaltverband)

Suomen Asianajajaliiton vuonna 1998 valitun hallituksen toimikausi on päättynyt. Hallitusvastuun siirryttyä uusiin käsiin on muutama ajatus liiton toiminnasta edellisen hallituksen ajalta kenties paikallaan.

Asianajajajärjestelmä on ainutlaatuinen. Se on osa sivistysvaltion oikeudenhoitoa. Yksittäisen asianajajan tasolla asianajotoiminta on vapaa ammatti – liittyyppä siihen liiketoiminnankin piirteitä. Kaikki tämä heijastuu myös liiton toiminnassa.

Asianajajaliiton eräänä sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla ja aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Asianajajaliiton rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana oikeudellisissa asioissa ja lainsäädäntöhankkeissa onkin selkeästi lisääntynyt vuosien varrella. Monet viranomaiset ovat havainneet, että asianajajakunnan piiristä löytyy laajasti osaamista ja kiinnostusta maan oikeudellisia asioita kohtaan ja niihin vaikuttamiseen. Luottamusta herättää myös asianajajakunnan näkökulma asioihin. Asianajajilla ei ole asiantuntijatehtävissään omaa intressiä, vaan näkökulma on yleinen kansalaisintressi. Tämä lisää asianajajaliiton kannanottojen uskottavuutta.

Tärkeä lainsäädäntöhanke, johon asianajajat ovat viime vuosina keskeisesti osallistuneet on oikeusapulain jatkokehittäminen, joka nyt on siirtymässä eduskuntakäsittelyyn. Asianajajakunnan huolena ovat olleet kansalaisten heikentyneet mahdollisuudet selvittää kasvaneista oikeudenkäyntikuluista. Tämä on käytännössä johtanut siihen, että kansalaiset kulujen pelossa eivät aina ole voineet hakea oikeutta tuomioistuimessa. Oikeusturvan saatavuus on käytännössä vaarantunut.

Asianajajaliiton teemana vuonna 1999 oli oikeusturvan saatavuus. Liitto teki tuolloin myös aloitteen oikeusministeriölle oikeusturva-asiain neuvottelukunnan perustamiseksi. Oikeusministeriö otti aloitteen myönteisesti vastaan ja viime vuoden syksyllä perustettiin oikeusturva-asiain neuvottelukunta pysyväksi keskustelufoorumiksi ja aloitteentekijäksi kansalaisten oikeusturvaa koskevissa asioissa.

Oikeusturva on muutenkin ollut keskeisesti esillä liiton toiminnassa. Lokakuussa julkistettiin liiton oikeusturvaohjelma 2000. Oikeusturvaohjelmassa, johon liittyy laaja taustaselvitys, on tarkasteltu ajankohtaisia oikeusturvaongelmia Suomessa yksittäisen ihmisen näkökulmasta.

Liiton oikeusturvaa edistävään toimintaan liittyy myös asianajajapäivystys, joka toimii lähes 20 paikkakunnalla. Asianajajapäivystyksen kautta ovat tuhannet kansalaiset saaneet maksutonta apua oikeudellisiin ongelmiinsa.

Asianajajan perusarvoihin kuuluu asianajajaetiikka ja korkea ammattitaito. Asianajajan tapaohjeet ja niiden valvonta ovat ammattietiikan kulmakiviä. Liiton vuoden 2000 teemana oli asianajajien perusarvot, mikä monin tavoin sävytti liiton toimintaa. Liiton ”kylkeen” perustettiin myös yksittäisen asianajajan aloitteesta Asianajajaoikeuden Kilta. Hallituskauden aikana pantiin vireille mitattava hanke kurinpito- ja palkkioriiita-asioiden menettelyiden kehittämiseksi entistä avoimemmiksi, tehokkaammiksi ja uskottavammiksi.

Monet ympäristössä viime vuosina tapahtuneet muutokset ovat selvästi lisänneet kilpailua asianajajalalla. Yhä keskeisemmäksi kilpailutekijäksi on noussut asianajajan palvelun laatu. Liitto on määrätietoisesti pyrkinyt lisäämään asianajajakunnan tietoisuutta palvelun laadun ja muiden kilpailutekijöiden merkityksestä. Liitto on myös teettänyt laatuoppaan ja markkinointikäsikirjan jäsentensä käyttöön. Muutosten tuomista haasteista selviäminen on kuitenkin viime kädessä yksittäisestä asianajajasta ja hänen asenteistaan kiinni.

Ammattitaidon kohottamiseen liittyy keskeisesti jatkokouluttaminen. Asianajajakunta on perinteisesti jatkokoulutuksessaan tukeutunut Lakimiesliiton palveluihin. Viime vuosina on kuitenkin todettu, että asianajajien tarpeita riittävästi vastaavan jatkokoulutuksen järjestäminen edellyttää, että liitto ottaa itse vastuun siitä. Asianajajien syksyllä alkava jatkokoulutustoiminta toteutetaan läheisessä yhteistyössä Helsingin, Lapin ja Turun yliopistojen kanssa.

Ympäristömme on viime vuosina ollut voimakkaiden muutosten kohteena. Tapahtuneet muutokset ovat monin tavoin muuttaneet asianajajan toimintakenttää. Voimakkaimpina muutostekijöinä ovat olleet tietotekniikan vallankumous ja kansainvälistyminen. Asianajajaliitto on Advonet –hankkeen avulla pyrkinyt lisäämään asianajajien tietotekniikan valmiuksia sekä tehostamaan tiedonkulkua liiton piirissä. Kansainvälistyminen puolestaan on valittu kuluvan vuoden teemaksi.

Asianajajakunnan on vastattava ympäristön muutoksiin. Niiden tuomat mahdollisuudet on hyödynnettävä. Samalla on kuitenkin tiedostettava ne uhat, joita muutokset ja niihin sopeutuminen muodostavat asianajajan identiteetille. Vahva ammatti-identiteetti on tärkein kilpailutekijä muuttuvassa maailmassa. Asianajajan identiteetti on muihin ammattiryhmiin verrattuna poikkeuksellisen vahva. Sen säilyttäminen ehjänä on asianajajaliiton tärkeimpiä haasteita lähivuosina.

Viestikapulan nyt siirryttyä uusiin käsiin toivotan liiton uudelle luottamusmiehojohdolle parasta menestystä sen vaativassa ja haasteellisessa tehtävässä ylläpitää ja edelleen kehittää ammattikuntamme asemaa seuraavien vuosien aikana, jotka nekin tulevat olemaan voimakkaiden muutosten sävyttämät.

Tomas Lindholm